

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КІЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Т. О. Саврасова-В'юн, Н. М. Чернуха

**ТРЕНАЖ РОЗВИТКУ
ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ**

Навчально-методичний посібник

**Київ
2015**

УДК 37.015.3:378(075.8)

ББК 88.6:74.58

С13

*Рекомендовано до друку рішенням засідання кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 1.4 від 19.08.2015 р.)*

Рецензенти:

Кучерявий О. Г. – доктор педагогічних наук, професор;
Карпенко О. Г. – доктор педагогічних наук, професор.

C13 Саврасова-В'юн Т. О., Чернуха Н. М.

Тренінг розвитку громадянської активності студентів : навчально-методичний посібник / Т. О. Саврасова-В'юн, Н. М. Чернуха. – Київ, 2015. – 188 с.

Посібник призначений для проведення лекційних, семінарських, тренінгових занять із розвитку громадянської активності студентів, для самостійного опанування даного курсу. Метою посібника є розвиток у студентів, слухачів курсу громадянської активності, необхідної для успішної життєдіяльності у сучасному суспільстві. Посібник містить комплексні тренінгові заняття, спрямовані на становлення та розвиток у студентів громадянської активності та її складових.

Навчально-методичний посібник адресований викладачам, практичним психологам, педагогам, соціальним працівникам, студентам, усім тим, хто прагне більше зрозуміти проблему громадянської активності студентів.

ББК 88.6:74.58

© Т. О. Саврасова-В'юн, 2015
© Н. М. Чернуха, 2015

ЗМІСТ

Вступ.....	7
-------------------	---

Розділ I.	
Громадянська активність студентів	
як предмет наукового дослідження	
1. Основні наукові підходи щодо характеристики громадянської активності особистості	9
1.1. Сутність та основні характеристики активності особистості	9
1.2. Наукові підходи до визначення громадянської активності особистості.....	13
1.3. Тренінгове заняття 1. Уявлення про громадянську активність студентів.....	23
1.4. Тренінгове заняття 2. Історія розвитку проблеми громадянської активності особистості.....	27
Питання і завдання до самоконтролю.....	30
2. Концептуальна модель громадянської активності студентів.....	31
2.1. Сутність поняття «громадянська активність студентів»	31
2.2. Модель громадянської активності студентів.....	33
2.3. Особливості складових компонентів громадянської активності студентів.....	39
2.4. Тренінгове заняття 3. Структура громадянської активності студентів.....	46
Питання і завдання до самоконтролю.....	49
3. Громадянська активність молоді як чинник становлення громадянського суспільства.....	50
3.1. Особливості сучасного громадянського суспільства.....	50
3.2. Вклад студентства у становлення та формування громадянської демократичної держави.....	54

3.3. Тренігове заняття 4. Роль громадянської активності у житті студентів.....	57
3.4. Тренігове заняття 5. Роль громадянської активності студентів у житті громадянського суспільства.....	64
<i>Питання і завдання до самоконтролю.....</i>	69

Розділ II.
Чинники розвитку
громадянської активності студентів

4. Фактори макрорівня розвитку громадянської активності студентів.....	70
4.1. Погляди науковців до визначення факторів розвитку громадянської активності особистості.....	70
4.2. Класифікація факторів розвитку громадянської активності студентів.....	71
4.3. Особливості факторів макрорівня розвитку громадянської активності студентів	73
4.4. Тренігове заняття 6. Визначення соціально-психологічних факторів розвитку громадянської активності студентів.....	75
<i>Питання і завдання до самоконтролю.....</i>	79
5. Фактори мезорівня розвитку громадянської активності студентів	80
5.1. Класифікація факторів мезорівня розвитку громадянської активності студентів	80
5.2. Фактори мезорівня як чинник розвитку громадянської активності студентів.....	82
5.3. Тренігове заняття 7. Основні психолого-педагогічні фактори розвитку громадянської активності студентів..	85
5.4. Тренігове заняття 8. Навчально-організаційні чинники розвитку громадянської активності студентів.....	94
<i>Питання і завдання до самоконтролю.....</i>	97
6. Особливості факторів мікрорівня розвитку громадянської активності студентів.....	98

6.1. Класифікація факторів мікрорівня розвитку громадянської активності студентів.....	98
6.2. Особливості особистісних якостей студентів.....	100
6.3. Тренігове заняття 9. Визначення індивідуально-психологічних факторів розвитку громадянської активності студентів.....	102
6.4. Тренігове заняття 10. Особистісні якості студентів як чинник розвитку їх громадянської активності.....	106
<i>Питання і завдання до самоконтролю.....</i>	109

Розділ III.
Психолого-педагогічні умови
розвитку громадянської активності студентів

7. Сутність і класифікація форм прояву громадянської активності студентів.....	110
7.1. Проблема вибору оптимальних шляхів реалізації громадянської активності студентів.....	110
7.2. Характеристика форм прояву громадянської активності студентів.....	113
7.3. Тренігове заняття 11. Основні шляхи реалізації громадянської активності студентів.....	120
7.4. Тренігове заняття 12. Форми вираження громадянської активності студентів.....	127
<i>Питання і завдання до самоконтролю.....</i>	133
8. Психолого-педагогічні умови розвитку громадянської активності студентів.....	134
8.1. Характеристика психолого-педагогічних умов розвитку громадянської активності студентів.....	134
8.2. Програма розвитку громадянської активності майбутніх фахівців.....	140
8.3. Технологічний підхід у розвитку громадянської активності студентів.....	146
8.4 Тренігове заняття 13. Визначення психолого-педагогічних умов розвитку громадянської активності студентів.....	147

<i>Питання і завдання до самоконтролю.....</i>	153
9. Методичні засоби розвитку громадянської активності студентів.....	154
9.1. Інтерактивні методи та форми розвитку громадянської активності студентів.....	154
9.2. Тренінг як форма розвитку громадянської активності студентів.....	160
9.3. Тренінгове заняття 14. Засоби розвитку громадянської активності студентів.....	167
9.4. Тренінгове заняття 15. Застосування громадянської активності майбутніх фахівців у сучасних умовах.....	171
<i>Питання і завдання до самоконтролю.....</i>	173
Список використаних джерел.....	174

ВСТУП

Побудова правового, громадянського суспільства в нашій державі передбачає становлення та розвиток громадянської активності молоді, залучення її до вирішення суспільних проблем. Розв'язання цього завдання не можливе без зміни мети, змісту, методів підготовки кадрів у вищій школі. Сьогодні для досягнення професійного, соціального успіху фахівців вже недостатньо оперувати професійними знаннями, вміннями та навичками, необхідно мати знання про громадянські права і свободи, застосовувати здатність захищати та відстоювати власні інтереси та інтереси інших, володіти навичками участі у соціальних проектах тощо.

Згідно із Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Концепцію розвитку освіти України на період 2015-2025 роки», «Концепцію виховання дітей та молоді у національній системі освіти», «Концепцію громадянської освіти та виховання» мета вищого навчального закладу виходить за межі підготовки конкурентоздатних фахівців і полягає в забезпеченні умов розвитку високоосвідомленого громадянина, споможного спроектувати та створити власне життя.

Саме цій проблемі присвячений запропонований навчально-методичний посібник, у якому розкриваються не лише аспекти сутності, структури, а й технологія дослідження, становлення та розвитку громадянської активності студентів, яка характеризується як сукупність знань, умінь, навичок, схильностей, вольових зусиль, мотивів, почуттів, що спрямовані на ефективне здійснення громадянської діяльності.

У посібнику подано концепцію дослідження та розвитку громадянської активності майбутніх фахівців, що обумовлює напрями модернізації професійної підготовки фахівців і спрямовує діяльність вищих навчальних закладів на вдосконалення комплексу психолого-педагогічного навчальних дисциплін.

У першому розділі викладена сутність і особливості громадянської активності студентів, виокремлено її значення в житті майбутніх фахівців.

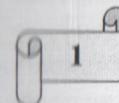
Другий розділ посібника характеризує фактори розвитку громадянської активності студентів: соціально-психологічні, психологічно-педагогічні, індивідуально-психологічні.

Третій розділ посібника передбачає характеристику умов, методичних засобів розвитку громадянської активності майбутніх фахівців.

Змістове наповнення тем навчально-методичного посібника може видозмінюватися залежно від особистості й рівня професійної підготовки ведучого, складу групи, кількості академічних годин. Наукова інформація, практичні розробки, представлені методики можуть комбінуватися відповідно від мети, завдань і умов. Творче використання представленої концепції сприятиме створенню психологічних умов для розвитку громадянської активності студента як ефективного ресурсу життедіяльності особистості майбутнього фахівця.

Розділ I

ГРОМАДЯНСЬКА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

ОСНОВНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ЩОДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

1.1. Сутність та основні характеристики активності особистості

Сучасні тенденції розвитку українського суспільства, стрімкі зміни у багатьох сферах життедіяльності людей передбачають пошуки нових форм підвищення активності особистості. Проте, перш ніж виявити особливості прояву зазначеного явища, варто зупинитися на дослідженні поняття «активність».

Сьогодні проблема активності залишається однією з найважливіших психологічних проблем. Цей факт підтверджується тим, що зарубіжні та вітчизняні науковці проблему активності піднімають не тільки спеціально, вивчаючи її психологічні механізми, умови формування, але й обговорюють у всіх роботах, що пов’язані з питаннями особистості, оскільки активність є її вимірювальним засобом і характеристикою.

Термін «активність» застосовується для позначення ряду неоднакових явищ: певної, конкретної діяльності індивіда (в англо-германських мовах для двох російських термінів – діяльність і активність – існує тільки один термін, наприклад, в англійській мові – activity); стану, протилежного пасивності; позначення ініціативності [6; 33; 120; 153].

У психологічному словнику поняття «активність» значно ширше поняття «діяльність», і визначається як сукупність особистісних якостей, які впливають на внутрішню потребу, здатність індивіда до ефективного засвоєння зовнішньої дійсності, до самовираження щодо зовнішнього світу [19; 113].

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КІЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Навчальне видання

САВРАСОВА-В'ЮН Тетяна Олександровна

ЧЕРНУХА Надія Миколаївна

ТРЕНІНГ РОЗВИТКУ

ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

Навчально-методичний посібник

За редакцією авторів

За зміст відповідають автори

Підписано до друку 15.10.2015 р. Формат видання 60x84/16

Ум. др. арк. 10,93. Тираж 100 пр. Зам. № 5-154

Київський університет імені Бориса Грінченка.

04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2.

Свідоцтво про внесення до Державного Реєстру

ДК № 4013 від 17.03.2011 р.